

ЗАМУЛА О. В., к.е.н., доцент, Харків, НТУ «ХПІ»

ЦИБА В. І., магістрант, Харків, НТУ «ХПІ»

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Економіка України поступово трансформується в ринкову, визначальними рисами якої є функціонування різних форм власності, вільне підприємництво, конкуренція в усіх її формах, ринкове ціноутворення, прибуток та інші явища, притаманні товарно-ринковому господарюванню. В системі категорій ринкової економіки визначне місце займає прибуток, який має складну структуру і є ще не достатньо вивченим економічним поняттям. Еволюція поглядів на економічну природу прибутку розкрита в роботах відомих вчених в сфері політекономії, економіки промисловості, бухгалтерського обліку, фінансів і т. д. Разом з цим динаміка економічних умов вимагає систематичного розширення і поглиблення теоретичних поглядів і удосконалення механізму управління прибутком підприємства.

Існує багато внутрішніх та зовнішніх факторів, які прямо чи опосередковано впливають на ефективність управління прибутком підприємства. До внутрішніх факторів належать: зміни обсягів виробництва і реалізації продукції; залишків нереалізованої продукції; рівня собівартості, продуктивності праці; структури продукції, що випускається, та її якості.

Одночасно на величину прибутку, його структуру і динаміку розвитку впливають фактори зовнішнього характеру. Практично поза сферою дії підприємства знаходяться кон'юнктура ринку, рівень цін на необхідні матеріально-сировинні і паливно-енергетичні ресурси, норми амортизаційних відрахувань, а також природно-географічні, транспортні та

інші умови. Перераховані фактори впливають на значення прибутку не прямо, а через собівартість і обсяг реалізованої продукції.

Для ефективного управління прибутком підприємства необхідно сформувати відповідну систему, яка включає шість основних блоків: мета, принципи і завдання управління, механізм управління, організаційне забезпечення, методи аналізу прибутку, контроль за виконанням плану з прибутку. В процесі управління прибутком підприємства важливе місце займають методи управління, які є способами і прийомами впливу суб'єкта на об'єкт управління. Методи управління прибутком пов'язані з функціями управління: плануванням, мотивацією, організацією і контролем.

Вони дозволяють реалізувати стратегічні й тактичні рішення щодо процесів формування, збільшення і розподілу прибутку, що тісно пов'язано з розвитком підприємства. Зростанню прибутку підприємства сприяє вдале маніпулювання трьома змінними, які визначають фінансовий результат підприємницької діяльності: 1) прискорення товарообороту; 2) зменшення витрат; 3) збільшення норми прибутку за рахунок підвищення цін.

Переважаю серед методів управління комерційними підприємствами України найбільш вживаним в процесі управління прибутком підприємства є контролінг. Втім така риса контролінгу як розсіювання управлінських дій і зусиль щодо багатьох аспектів діяльності підприємства не дозволяє визнати його цілком придатним інструментом управління прибутком підприємства, а основним його покликанням є оновлення стимулюючої функції прибутку і фінансове забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Тому в якості комплексного методу кращим визнано організаційно-економічний механізм, який полягає у визначенні центрів прибутку, які мають формуватися у відповідності до факторів впливу на фінансові результати діяльності підприємства.

Управління прибутком з використанням податкового планування дає можливість підприємствам не зменшувати податкові зобов'язання, а більш ефективно планувати фінансові потоки, результативність

інвестиційної діяльності, збільшити вплив підприємства у своєму ринковому сегменті, створити максимально ефективну систему управління виробництвом, що, в свою чергу, впливатиме на максимальне збільшення реальних фінансових результатів і позицій підприємства на внутрішньому та міжнародному рівнях.

Нестабільне політичне становище нашої країни суттєво впливає на фінансовий стан підприємства. Тому необхідно подальше вивчення наукових результатів провідних економістів світу з метою розробки таких методів, які сприятимуть ізоляції доходів підприємств від негативного впливу політичних сил держави. Формуючи стратегію підприємств щодо досягнення певних розмірів прибутку, необхідно розглядати його не як пасивно отримані доходи, а як результат завоювання, оскільки прибуток, отриманий завдяки підприємницьким ініціативам, є результатом творчого пошуку ідей, здійснення інновацій, відсутності страху перед ризиком, раціонального використання коштів, далекоглядної політики щодо заборгованості.

Підсумовуючи відзначимо, що в умовах сучасного економічного розвитку країни і формування реальної самостійності підприємств прибуток набув нового змісту, оскільки в ринкових умовах він виступає не тільки основним джерелом розвитку господарської діяльності будь-якого підприємства, але і стимулом його діяльності. Для ефективного управління прибутком необхідно удосконалювати існуючі й розробляти нові інструменти управління, а також механізми і стратегії управління прибутком, які відповідатимуть сучасним економічним умовам функціонування українських суб'єктів господарювання. Водночас у кожного окремого підприємства існують свої проблеми управління прибутком, які вимагають детального розгляду з боку управлінців. Для того, щоб план зростання прибутку підприємства став реальністю, вони повинні постійно дбати про те, щоб не лише зберегти наявні грошові ресурси, а й примножити їх.